MUHTASARI WA USHIRIKISHWAJI

Sisi ni wa muhimu
Tuthamini

MTANDAO WA KIMATAIFA WA VIJANA WANAOISHI NA VVU

HISTORIA YA USHIRIKI WA VIJANA

Ushiriki umekuwa msingi wa maendeleo mazuri kwa miaka mingi kuhakikisha watu binafsi na jamii wanaweza kupata taarifa na kushawishi maamuzi yanayoathiri maisha yao. Mitindo ya ushiriki imeandaliwa na kujadiliwa kwa muda mrefu lakini kwa kawaida inakuza umiliki na kujitolea kwa jumuiya, na ushiriki hai wa wananchi wa eneo hilo, katika mipango na maendeleo ya sera.

Hivi majuzi kumekuwa na umakini mkubwa juu ya ushiriki wa vijana katika maendeleo kama 'haki' na muhimu kwa kukuza uraia hai na ushiriki katika jamii. Mwongozo huu unaangalia hasa ushiriki wa vijana katika mwitikio wa VVU.

Kujitolea kwa ushiriki kunatokana na imani kwamba kunaimarisha mipango endelevu na yenye ufanisi zaidi na inategemezwa na haki za kila mtu kushiriki na hii inajumuisha vijana.

Kupendezwa kwa ushiriki wa vijana kulitiwa nguvu na kuanzishwa kwa Mkataba wa Haki za Mtoto mwaka wa 1990, ambao sasa uliidhinishwa na zaidi ya mataifa 100.

CRC (Mkataba wa Haki za Mtoto) ina vifungu 54 huku Kifungu cha 12 cha Mkataba kikitoa mwito wazi wa ushiriki kupitia upatikanaji wa habari na uhuru wa kujieleza unaoungwa mkono na Vifungu 13, 14 na 15.

Nchi Wanachama zitamhakikishia mtoto anayeweza kutoa maoni yake haki ya kutoa maoni hayo kwa uhuru katika masuala yote yanayomhusu mtoto, maoni ya mtoto yakipewa uzito unaostahili kwa mujibu wa umri na ukomavu wa mtoto.

Kwa kupitishwa kwa mkataba, mengi yaliandikwa ili kusaidia kuelewa makala hizi na kuendeleza kanuni za ushiriki wa watoto na vijana. Mnamo 2009, Kamati ya Haki za Mtoto ilipitisha maelezo ya ziada ili kusaidia waliotia saini CRC (Mkataba wa Haki za Mtoto) kuelewa ushiriki na ilitoa mahitaji 9 ya ushiriki. Ni lazima iwe wazi na **yenye taarifa**; **kwa hiari**[1]; **heshima**; **kuhusika**; **rafiki kwa watoto; ikijumuisha**; **kusaidiwa na mafunzo kwa watu wazima; salama**; **nakuwajibika**.

Licha ya juhudi hizi haki ya watoto na vijana kusikilizwa bado iko mbali na ukweli kwa wote na kazi inaendelea kutoa mwongozo na kuboresha uwajibikaji kwa makala zilizoainishwa kwenye CRC (Mkataba wa Haki za Mtoto).

1. kutoshinikizwa au kulazimishwa

Kushiriki katika muktadha wa CRC (Mkataba wa Haki za Mtoto)[2]

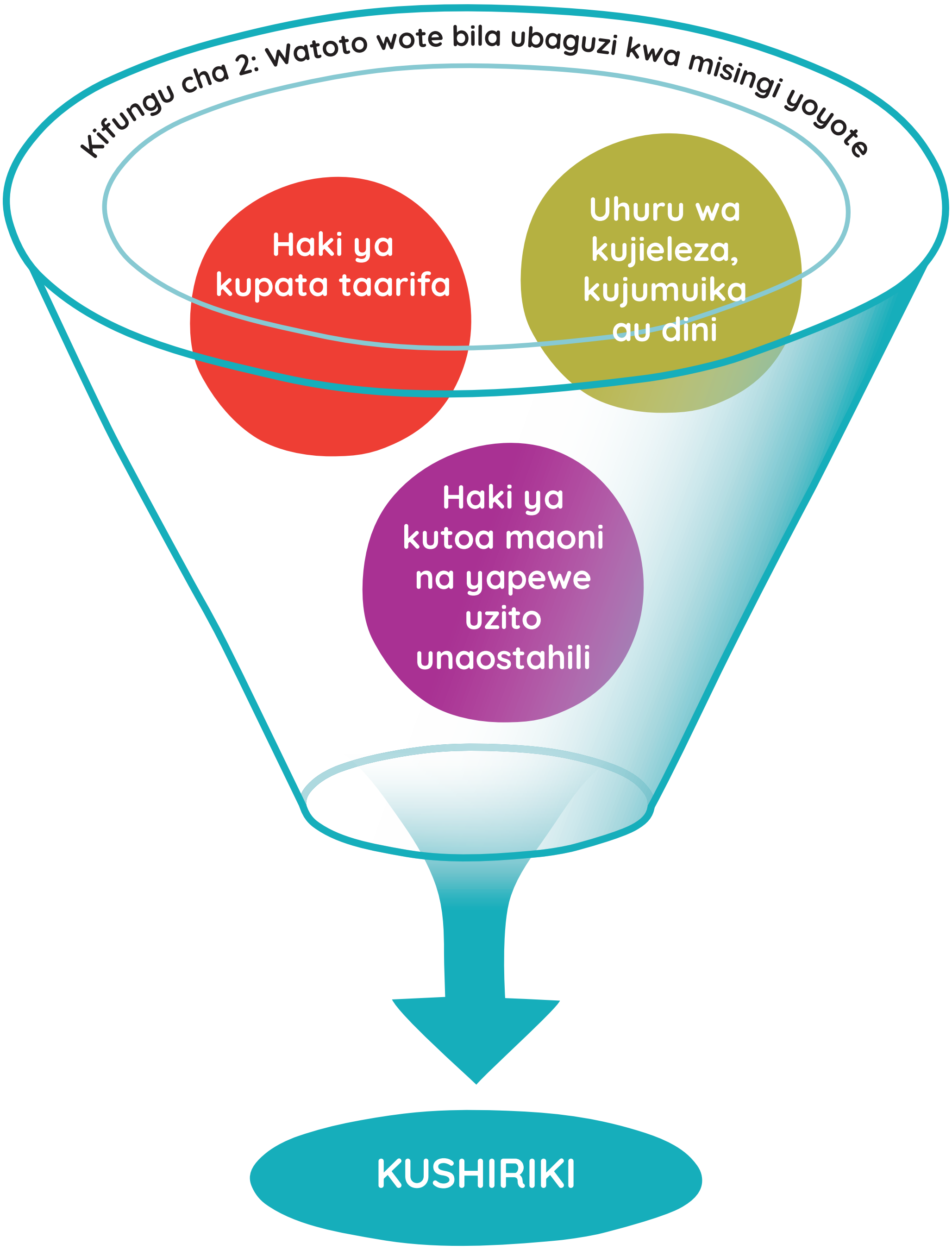

Mnamo 1992 Roger Hart alianzisha dhana ya ngazi ya ushiriki kusaidia watu kuelewa viwango tofauti vya ushiriki- kushirikisha vijana kwa njia ya maana na ya kimaadili ambapo wanashiriki mamlaka na kufanya maamuzi. Mtindo huu umebadilishwa na mashirika mengi kwa miaka mingi na bado unatoa mfumo muhimu wa kutazama ushiriki na marejeleo ya kuelewa thamani ya ushiriki mkubwa zaidi unaweza kuleta.

2. Mfumo wa Dhana wa UNICEF 2018 wa Kupima Matokeo ya Ushiriki wa Vijana

Ngazi ya ushiriki wa Roger Hart[3]

Ngazi 8 – Vijana walianzisha maamuzi ya pamoja na watu wazima: Shughuli zinazoongozwa na vijana, ambapo kufanya maamuzi kunashirikishwa kati ya vijana na watu wazima wanaofanya kazi kama washirika sawa.

RUNG 7 – Vijana walioanzishwa na kuelekezwa: Shughuli zinazoongozwa na vijana na mchango mdogo kutoka kwa watu wazima.

RUNG 6 – Maamuzi ya pamoja yaliyoanzishwa na watu wazima na vijana: Shughuli zinazoongozwa na watu wazima, ambapo kufanya maamuzi kunashirikishwa na vijana.

RUNG 5 – Kushauriwa na kufahamishwa: Shughuli zinazoongozwa na watu wazima, ambapo vijana wanashauriwa na kufahamishwa kuhusu jinsi michango yao itatumika na matokeo ya maamuzi ya watu wazima.

RUNG 4 – Imekabidhiwa, lakini kufahamishwa: Shughuli zinazoongozwa na watu wazima, ambapo vijana wanaelewa madhumuni, mchakato wa kufanya maamuzi na wana jukumu.

RUNG 3 – Hila: Shughuli zinazoongozwa na watu wazima, ambazo vijana wanaweza kushauriwa na fursa ndogo za maoni.

RUNG 2 – Mapambo: Shughuli zinazoongozwa na watu wazima, ambazo vijana wanaelewa kusudi, lakini hawana mchango wa jinsi walivyopangwa.

RUNG 1 – Kuendesha: Shughuli zinazoongozwa na watu wazima, ambazo vijana hufanya kama ilivyoelekezwa bila kufahamu madhumuni ya shughuli.

3. Nguvu ya Vijana (2020) Miundo mitatu ya kuzingatia wakati wa kuunganisha ushiriki wa vijana katika mipango iliyofikiwa tarehe 02.02.2022 https://www.youthpower.org/youth-drg-toolkit-3-models-integrating-youth

Mnamo mwaka wa 2007 Laura Lundy alitengeneza mfano[4] ili kusaidia watoa maamuzi kuelewa na kutimiza Kifungu cha 12 kilichorahisisha dhana kwa nafasi – kwa vijana kutoa maoni yao; sauti yao inasikika; wana hadhira kwa maoni yao; na maoni yao yatakuwa na ushawishi. Mtindo huu umetumiwa na aina mbalimbali ya mashirika ambayo yameibadilisha ikiwa ni pamoja na kutoa orodha za ukaguzi kwa mashirika.

NAFASI

Kivipi: toa nafasi salama na jumuishi kwa watoto kutoa maoni yao

- Je, maoni ya watoto yametafutwa kwa bidii?
- Je, kulikuwa na nafasi salama ambamo watoto wanaweza kujieleza kwa uhuru?
- Je, hatua zimechukuliwa kuhakikisha kwamba watoto wote wanaweza kushiriki?

SAUTI

Kivipi: kutoa taarifa zinazofaa na kuwezesha uelezaji wa maoni ya watoto

- Je! watoto wamepewa habari wanazohitaji kuunda maoni?
- Je! watoto wanajua kwamba si lazima wafanye?
- Je, watoto wamepewa chaguzi mbalimbali kuhusu jinsi wanavyowezakujieleza?

WATAZAMAJI

Kivipi: kuhakikisha kwamba maoni ya watoto yanawasilishwa pamoja na wajibu wa kusikiliz

- Je, kuna utaratibu wa kuwasilisha maoni ya watoto?
- Je! watoto wanajua maoni yao yanawasilishwa kwa nani?
- Je, mtu/chombo hicho kina uwezo wa kufanya maamuzi?

USHAWISHI

Kivipi: kuhakikisha kwamba maoni ya watoto yanachukuliwa kwa uzito na kufanyiwa kazi inapobidi

- Maoni ya watoto yalizingatiwa na wale waliokuwa na uwezo wa kuathiri mabadiliko?
- Je, kuna taratibu zinazohakikisha kwamba maoni ya watoto yamezingatiwa kwa uzito?
- Je, watoto na vijana wamepewa maoni yanayoeleza sababu za kufanya maamuzi?

Ndani ya sekta ya VVU tumeona hatua mahususi za kuendeleza na kupata idhini ya mbinu zinazokidhi dhamira ya ushiriki wa vijana. Taarifa ya makubaliano ya ulimwenguni kuhusu ushirikishwaji wenye maana wa vijana ni juhudi za pamoja zinazoongozwa na uzaziwa mpango 2020, Muungano wa Kimataifa wa vijana wa uzazi wa mpango, na ushirikiano wa afya ya mama na mtoto uliozinduliwa wakati wa mkutano wa kimataifa wa uzazi wa mpangomwezi Novemba 2018.

4. Wasilisho la Lundy: Kuwashirikisha Watoto katika Kufanya Maamuzi: Mfano wa Lundy. Profesa Laura Lundy Kituo cha Haki za Watoto- kilifikiwa 04/01/2021 https://ceforum.org/uploads/event/event_documents/594/LUNDYMODELCEX.pdf

Taarifa hiyo iliwataka waliotia saini kuhakikisha ushiriki unazingatia haki, uwazi na taarifa, kwa hiari na bila kulazimishwa, Kuheshimu maoni, asili na utambulisho wa vijana, na salama.[5]

Hivi majuzi makala kutoka Oliveras na Cluver et al[6] iliwasilisha mfumo unaoitwa HAKI na kanuni za msingi za kazi katika sekta ya VVU na vijana ambao ni muhimu katika majaribio ya kimatibabu, tafiti za uchunguzi, sayansi ya utekelezaji, utoaji wa huduma, na uundaji wa sera. Kutafakari wingi wa kazi ambayo imefanywa kabla ya kutoa wito kwa mashirika kuhakikisha kufanya kazi na vijana ni Rasilimali, Inayoathiri, Kweli, Isiyo na Madhara, Kirafiki kwa Vijana, na inajumuisha Ujenzi wa Ujuzi.

Miundo hii yote inashirikisha mada inayo landana na unapotumia mwongozo utaona kwamba kazi, ambayo tumefanya inavuta kazi nyingi kwa pamoja lakini pia hutoa hatua zaidi na maalumu kwa mashirika ili kuwasaidia kutimiza ahadi zilizopo lakini pia kuhakikisha wanafanya kazi na vijana walioathirika na VVU kwa njia ya kweli na ya kimaadili.

JE, USHIRIKI WA ‘KIMAANA’ NA ‘KIMAADILI’ UNAONEKANAJE KATIKA UTENDAJI?

Katika Makubaliano ya Kimataifa ushiriki wa maana wa vijana balehe na vijana unafafanuliwa kama

> Ushirikiano jumuishi, wa makusudi, wa kuheshimiana kati ya vijana balehe, vijana, na watu wazima ambapo madaraka yanashirikishwa, michango husika inathaminiwa, na mawazo, mitazamo, ujuzi na uwezo wa vijana vinaunganishwa katika kubuni na utoaji wa programu, mikakati, sera, taratibu za ufadhili na mashirika yanayoathiri maisha yao na jumuiya zao, nchi na dunia.[7]

5. PMNCH (2018) Global consensus statement meaningful adolescent & youth engagement. Partnership of Maternal, Newborn and Child Health.
6. Oliveras and Cluver et al (2018) Nothing About Us Without RIGHTS—Meaningful Engagement of Children and Youth: From Research Prioritization to Clinical Trials, Implementation Science, and Policy. Acquired Immune Deficiency Syndrome Volume 78, Supplement 1, August 15, 2018
7. PMNCH (2018) Global consensus statement meaningful adolescent & youth engagement. Partnership of Maternal, Newborn and Child Health.

Tuliwauliza vijana wanaohusika na maendeleo ya vijana walifanyatena! Mwongozo, kuhusu ilimaanisha nini kwao katika utendaji, walielezea ushiriki wa kimaadili katika suala la kumilikiwa, kukubalika na kuheshimiwa. Walielezea uhusiano wa uwazi na uaminifu, ambapo walihisi salama na ambapo hawatatumiwa au kunyonywa. Kwao maana sahihi ilimaanisha kuhusishwa katika maamuzi muhimu na ushirikiano wa kweli ambapo walipata fursa ya kuleta mabadiliko, walielezea ushirikiano ambao unawajengea uwezo na kutumia uwezo wao wa kweli na ambapo mashirika yaliwajibika kwa vijana.

Tuliwaomba kutafakari kuhusu uzoefu wao na kutambua kwa kuzingatia maeneo ya ufafanuzi ambayo bado yanahitaji uboreshaji.

> "Nilithamini kuheshimiwa. Tangu mradi huo, nimerudi kwa timu hiyo mara kadhaa na wananisaidia kila wakati. Inaonyesha kwamba ilikuwa tukio muhimu kwa sababu ningeweza kujitoa na linaendelea kuwa la manufaa hadi leo."
>
> *Kijana, Uingereza*

Ingawa kulikuwa na watu wengi walioripoti kuboreshwa kwa ushirikiano na mashirika, kuboreshwa kwa fursa za kushiriki na kushawishi programu na sera bado kulikuwa na vijana kadhaa ambao walishiriki hadithi ambapo hawakuwa wakitendewa kwa njia ya maadili na mifano ya kulazimishwa kutoa ushuhuda na kushiriki hali zao za VVU, hali ambapo picha au maneno yao yalitumiwa bila ruhusa na wakati fulani kupambwa au kubadilishwa kwa athari kubwa zaidi. Pia walielezea ushirikiano wa kina ambao haukuonyesha heshima kwa michango yao.

> "Niliona kwenye programu kwamba nilikuwa natoa ushuhuda. Sikufurahi, hilo siyo lililojadiliwa bali nilifanya tu hivyo."
>
> *Kijana, Zimbabwe*

Baadhi ya vijana walishiriki mifano ya kushindwa kulinda wakati wa kuhudhuria matukio ambapo walihisi kutokuwa salama au kutokubalika, na wakati fulani waliwekwa katika hali ambazo ziliwafanya kuwa hatarini kama vile kusafiri usiku peke yao, kukaa katika majengo yasiyo salama, au kufika bila kujiandaa kwa mazingira tofauti.

Simulizi hizi ni ukumbusho wa maeneo ambayo bado kuna nafasi ya kuboresha. Tunatumai mwongozo utatoa mwongozo na mapendekezo kwa mashirika na kwamba tukifanya kazi pamoja tunaweza kuhakikisha ushirikishwaji wenye maana zaidi na wa kimaadili wa vijana wanaoishi na VVU na manufaa ya mawazo yetu kuchagiza mwitikio wa VVU.

MAREJELEO

- DFID (2010) Youth Participation in Development: A Guide for Development Agencies and Policy Makers. DFID
- Lundy (2007) 'Voice' is not enough: conceptualising Article 12 of the United Nations Convention on the Rights of the Child. British Educational Research Journal, 33:6, 927-942.
- Lundy Presentation: Involving Children in Decision-Making: the Lundy Model. Professor Laura Lundy Centre for Children's Rights- accessed 02/02/2022

  https://ceforum.org/uploads/event/event_documents/594/LUNDYMODELCEX.pdf
- Oliveras and Cluver et al (2018) Nothing About Us Without RIGHTS—Meaningful Engagement of Children and Youth: From Research Prioritization to Clinical Trials, Implementation Science, and Policy. Acquired Immune Deficiency Syndrome Volume 78, Supplement 1, August 15, 2018
- PMNCH (2018) Global consensus statement on meaningful adolescent & youth engagement. Partnership of Maternal, Newborn and Child Health.
- Save the Children (2011) Every child's right to be heard: A resource guide on the UN committee on the rights of the child general comment no.12. Save the Children.
- UN General Assembly (1990) Convention of the Rights of the Child. UN
- UNICEF (1992) Children's participation from tokenism to participation. Innocenti Research
- UNICEF (2018) Conceptual Framework for Measuring Outcomes of Adolescent Participation. UNICEF
- UNAIDS (2018) Youth and HIV Mainstreaming a three-lens approach to youth participation
- Youth Power (2020) Three models to consider when integrating youth participation in programs-accessed on 02/02/2022

  https://www.youthpower.org/youth-drg-toolkit-3-models-integrating-youth

Global Network of Young People Living With HIV
Eerste Helmersstraat 17 B3
1054 CX Amsterdam, Netherlands
T: +31 (20) 423 4114
E: info@yplusglobal.org

Iliyochapishwa: Februari 2022
© 2022 The Global Network of Young People
Living with HIV (Y+ Global)
Kubuni Mpangilio: Garry Robson
Vielelezo © Garry Robson

Rasilimali za Sisi Ni Wa Muhimu, Tuthamini:
www.yplusglobal.org/resources/we-matter-value-us

www.yplusglobal.org

@YplusGlobal

@Yplus_global

yplus_global

YouTube Y Plus Global

Sisi ni wa muhimu

Tuthamini

MTANDAO WA KIMATAIFA
WA VIJANA WANAOISHI
NA VVU